

Motion

1981/82:841

Birgitta Johansson
SIPU:s verksamhet

Statens institut för personaladministration och utbildning (SIPU), som inrättades den 1 juli 1979, är central servicemyndighet för statliga myndigheter i fråga om personaladministrativ konsultation och personalutbildning. SIPU betjänar även kommuner och andra delar av den offentliga sektorn. I likhet med bl. a. statskontoret och RRV har SIPU som övergripande mål att främja effektiviteten i statsförvaltningen.

Till skillnad från de två nämnda myndigheterna är dock SIPU:s servicetjänster belagda med avgifter. SIPU:s totala verksamhet finansieras f. n. till ungefär hälften vardera med avgifter och anslagsmedel.

De två första verksamhetsåren har SIPU väsentligt ökat sin produktivitet. Samtidigt har dock vissa omställningsproblem funnits som till en del hänger samman med någon övertalighet från omorganisationen 1979 men framför allt beror på det otillräckliga underlaget för regeringens ekonomiska beräkningar. Sålunda har möjligheterna att snabbt få myndigheter med minskad anslagstilldelning att acceptera avgiftsbeläggning på tidigare kostnadsfria tjänster väsentligt överskattats. Båda verksamhetsåren har uppdragsverksamheten därför, trots en intensiv marknadsföring från SIPU:s sida, givit 3-4 miljoner i underskott.

I årets budgetproposition föreslår föredragande statsrådet ett antal åtgärder. Några av dessa åtgärder är emellertid så inkonsekventa och säregna i förhållande till tidigare propositionsargumenteringar och förslag från regeringens sida, men också i förhållande till helt jämförbara frågor för andra myndigheter, att de kan ifrågasättas.

Målet för den verksamhet som SIPU bedriver är att främja effektiviteten i statsförvaltningen. Den kom till uttryck i proposition 1978/79:133 om bl. a. inrättande av SIPU, budgetpropositionen 1980 resp. 1981 samt den s. k. besparingspropositionen 1980/81:20. Staten har alltså i SIPU såväl som i de andra effektivitetsorganen (statskontoret, RRV och SAMN) tillgång till sådana utredande, genomförande och stödjande resurser som måste till för att förverkliga de åtgärder som statsmakterna beslutar om i fråga om en effektivare och mindre resurskrävande statsförvaltning.

Med den återhållsamhet som kommer att bli nödvändig under överskådlig tid i fråga om medelstilldelning till statliga förvaltningars interna kostnader är det en huvuduppgift för statsmakterna att på ett optimalt sätt utnyttja de redan existerande effektivitetsorganen, däribland SIPU, för att främja en effektiv och rationell statsförvaltning.

Inte minst mot den bakgrunden samt tidigare uttalanden från regeringens

sida att statliga myndigheter bör använda sig av SIPU är det anmärkningsvärt att föredragande statsrådet föreslår sådana åtgärder som indirekt rycker undan viktiga marknadsandelar från SIPU. SIPU har sedan sin tillkomst en enhet som bedriver chefsutbildning inom statsförvaltningen. Parallellt med denna verksamhet har den s. k. chefsutbildningskommittén utrett och sedermera bedrivit försöksutbildning för de högre cheferna i statsförvaltningen. Kommittén skall avvecklas under innevarande budgetår. Föredragande statsrådet föreslår nu att ytterligare 6 milj. kr. tillförs budgetdepartementet för fortsatt utbildning av högre chefer och att två tjänster som funnits i kommitténs sekretariat tillförs budgetdepartementet.

Det logiska hade varit att föreslå att dessa tjänster och medel tilldelas SIPU. Det enda rimliga är att dessa resurser tillförs den myndighet som riksdagen inrättat för att centralt svara för statlig utbildning. Härigenom ökas stabiliteten i SIPU:s ekonomi, samordnas utbildningsinsatserna och undviks ökad centralisering till regeringskansliet. Det är direkt olämpligt att tillföra regeringskansliet verksamhet som är att betrakta som löpande förvaltningsuppgifter. Självfallet kan SIPU i lika hög utsträckning använda politiskt ansvariga i sin utbildningsverksamhet. Vidare rimmar det illa med ambitionen att minska antalet anställda i regeringskansliet.

Till SIPU:s uppdragsfinansierade verksamhet hänförs även konsultinsatser inom det personaladministrativa området, dvs. att på konsultbasis biträda enskilda myndigheter i personaladministrativt utvecklings- och/eller förändringsarbete, biträda i löpande personaladministrativt arbete etc.

Föredragande statsrådet konstaterar att efterfrågan på sådan konsultation jämförelsevis varit mycket blygsam under de första två verksamhetsåren. Vidare att en orsak till detta kan vara den starkare betoningen av partsförhållanden när det gäller hantering och utveckling av personaladministrativa frågor. Föredraganden anser därför att SIPU:s konsultationsverksamhet skyndsamt bör ses över, bl. a. inriktningen av densamma.

I tider då det ställs alltmer ökande krav på myndigheter och verk att med minskade resurser år för år fullgöra de uppgifter som statsmakterna ålagt dem är det orimligt att lagen om medbestämmande i arbetslivet skulle innebära att traditionell personaladministrativ utveckling och förändring vid statliga förvaltningar försvårades på grund av ett starkare partsförhållande arbetstagare/arbetsgivare.

Eftersom konsultations- och utbildningsinsatser i så hög grad går in i varandra – det är i båda fallen fråga om kunskapsinformation – torde det inte finnas något säkert underlag för att bedöma omfattningen av SIPU:s personaladministrativa konsultation. Det är synnerligen angeläget att statsförvaltningen genom SIPU får tillgång till konsultationshjälp inom personalområdet. Denna borde ges under samma villkor som konsultationsinsatser från statskontoret och RRV i fråga om rationalisering och ekonomiadministration, dvs. vara kostnadsfri så att insatser som i så hög grad berör de anställdas förhållanden och myndigheters effektivitet blir obero-

de av betalningsförmågan. Detta är inte minst angeläget för medelstora och mindre myndigheter med begränsad betalningsförmåga.

Utredningsuppgifter i fråga om konsultation bör därför inriktas mot att pröva avgiftsfinansieringens lämplighet och möjligheterna att i övrigt effektivisera och öka SIPU:s konsultationsverksamhet framför allt inom personalområdet i stället för att pröva möjligheter till nedläggning. Det senare kan bli billigare för SIPU, men definitivt dyrare för statsförvaltningen.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att medel som under anslaget F 14 föreslås för utbildning för högre chefer inom statsförvaltningen och två tjänster som under anslaget A 1 föreslås för budgetdepartementet för samma ändamål i stället bör ställas till SIPU:s förfogande under anslaget F 6,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att SIPU:s konsultationsverksamhet framför allt på det personaladministrativa området bör ses över i syfte att den väl kan tillgodose statsförvaltningens behov av stöd i samband med strukturförändringar och effektivisering, varvid även bör prövas att icke avgiftsfinansiera denna del av SIPU:s verksamhet.

Stockholm den 22 januari 1982

BIRGITTA JOHANSSON (s)